

POGROMCY MITÓW

WALKA Z POWAŻNĄ I ZORGANIZOWANĄ PRZESTĘPCZOŚCIĄ: WSPÓŁPRACA MIĘDZYNARODOWA CZY PODEJŚCIE LOKALNE?

Przestępczość zorganizowana jest trochę niejasnym pojęciem. W zależności od tego, kogo zapytamy, będzie znaczyć coś innego. Znajduje to odzwierciedlenie w europejskiej polityce kryminalnej, w której definicje nie zawsze były jasne, a priorytety się zmieniły. Wyraźnie widać, że przestępczość zorganizowana stała się niemalże synonimem poważnej przestępczości międzynarodowej. Co może prowadzić do przekonania, że przestępczość zorganizowana jest czymś, czym powinny zająć się strategiczne podmioty wysokiego szczebla. Jednak przestępczość zorganizowana jest też osadzona lokalnie i ma skutki lokalne. Również lokalni pracownicy prewencji i policjanci mają do odegrania ważną rolę w zapobieganiu i zwalczaniu przestępczości zorganizowanej.

PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA, POWAŻNA PRZESTĘPCZOŚĆ, PRZESTĘPCZOŚĆ MIĘDZYNARODOWA

Przestępczość zorganizowana jest kluczowym pojęciem w polityce kryminalnej i zapobieganiu przestępczości, ale nie zawsze jasne jest, czym właściwie jest przestępczość zorganizowana. Na arenie międzynarodowej wiele kluczowych instytucji i dokumentów podaje jeden lub więcej kwalifikatorów, które albo wyjaśniają słowo „zorganizowana”, albo je zawężają. Na poziomie globalnym obowiązuje Konwencja ONZ przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej.¹ Na poziomie UE od dawna odpowiadał nam termin „przestępczość zorganizowana”, co widać w Planie działania na rzecz zwalczania przestępczości zorganizowanej (1997 r.),² decyzji ramowej Rady w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej³ oraz w regularnych sprawozdaniach dotyczących stanu przestępczości zorganizowanej przygotowywanych przez Państwa Członkowskie (od 1994 r.), które w 2006 r. przekształciły się w sporządzane przez Europol oceny zagrożenia przestępczością zorganizowaną (OCTA).

Około dekady temu Unia Europejska również zaczęła dodawać kwalifikatory, jak „poważna” i „międzynarodowa”. W 2010 r. przyjęto cykl polityki unijnej dotyczący zwalczania zorganizowanej i poważnej przestępczości międzynarodowej.⁴ Od 2013 r. oceny OCTA Europolu zostały zastąpione ocenami zagrożenia poważną i zorganizowaną przestępczością (SOCTA).⁵ Rada promuje „podejście administracyjne w zakresie zapobiegania i zwalczania poważnej i zorganizowanej przestępczości” i w tym celu stworzyła sieć.⁶ Komisja Europejska niedawno ujawniła swoją strategię dotyczącą zwalczania przestępczości zorganizowanej, która podkreśla „transgraniczny i międzynarodowy wymiar przestępczości zorganizowanej”, stwierdzając, że „przestępczość zorganizowana jest przedsięwzięciem międzynarodowym” i mówi o kilku „poważnych przestępstwach”.⁷ Ogólnie rzecz biorąc, przestępczość zorganizowana jest często kojarzona, a nawet łączona z poważną przestępczością i przestępczością międzynarodową.

Zatem czym jest przestępczość zorganizowana, poważna i międzynarodowa? Termin „przestępczość zorganizowana” jest czasami uważany za niejasny i bezproduktywny.⁸ Wynika to w dużej mierze z faktu, że przestępczość zorganizowana może dotyczyć zarówno tego *kto*, czyli organizacji przestępczych, jak i *co*, czyli rodzajów przestępczości oraz modus operandi charakterystycznego dla pewnych zjawisk przestępczych.⁹

Mimo to ukierunkowanie na poważną przestępczość w polityce UE zostało dobrze przyjęte. Poważnego przestępstwa nie definiuje się w kategoriach organizacji czy działalności, ale w kategoriach szkody wyrządzonej w wyniku przestępstwa.¹⁰ Kluczowe pytanie brzmi, czy przestępstwo jest na tyle poważne, aby zajmować się nim na szczeblu ponadnarodowym. Według słów Europolu: „Poważna przestępczość odnosi się do działalności przestępczej uznanej za wartą zgłoszenia, która nie odpowiada definicji OCG [zorganizowana grupa przestępcza] określonej w decyzji ramowej z 2008 r. *De facto* dotyczy to również pojedynczych podmiotów lub pojedynczych działań”.¹¹ Potwierdza to fakt, że wiele poważnych przestępstw popełniają przestępcy niezorganizowani.¹²

Wykorzystywanie seksualne dzieci przez kogoś znanego ofierze jest jednym z przykładów przestępstwa, które jest oczywiście poważne, ale niekoniecznie zorganizowane. W zakresie kompetencji Europolu, poza przestępczością zorganizowaną, leży obecnie ponad dwadzieścia zjawisk poważnej przestępczości, o ile mają one wymiar międzynarodowy.¹³

Ostatecznie przestępczość międzynarodowa jest być może mniej oczywista, niż się wydaje. Podobnie jak przestępczość zorganizowana może dotyczyć zarówno działalności przestępczej, jak i grupy przestępczej. O przestępczości międzynarodowej możemy mówić, gdy czyn przestępczy obejmuje działania w więcej niż jednym kraju. Dzieje się tak w przypadku nielegalnego handlu towarami lub ludźmi przez granice. O przestępczości międzynarodowej możemy również mówić, gdy grupa przestępcza składa się z członków pochodzących z wielu krajów. I rzeczywiście, podczas gdy niektóre zorganizowane grupy przestępcze składają się z członków tej samej narodowości (krajowej lub zagranicznej), niektórzy przestępcy zwykle współpracują z osobami innych narodowości. W strategii UE dotyczącej zwalczania przestępczości zorganizowanej na lata 2021-2025 przestępczość międzynarodowa odnosi się do obu przypadków.¹⁴

Michael Levi: "Przestępczość zorganizowana może oznaczać wszystko, od wielkich włoskich syndykatów w szykownych garniturach lub strojach sycylijskich chłopów po trzech bardzo groźnie wyglądających włamywaczy zajmujących się myciem okien, z których każdy ma swoją rolę. Jeden stoi na czatach, drugi dokonuje włamań, trzeci zajmuje się praniem brudnych pieniędzy. Jeśli jakikolwiek element ich działalności dotyczy obcego kraju, stają się międzynarodowymi, zorganizowanymi przestępcami!"¹⁵

Niektórzy krytykowali niejednoznaczność koncepcji, takich jak przestępczość zorganizowana i sposób, w jaki wpływają one na politykę. Zauważyli, że przestępczość zorganizowana może być przestępstwem, w ramach którego współpracują dwie lub więcej osób, nawet jeśli tylko tym razem.¹⁶ Istotnie decyzją ramowa Rady z 2008 r. nie podawała definicji przestępczości zorganizowanej, zamiast tego podała definicję zorganizowanej grupy przestępczej, która oznaczała jedynie współpracę co najmniej dwóch osób w ramach działalności przestępczej.¹⁷ Niektórzy krytycy ubolewają nad negatywnym wpływem nieprecyzyjności pojęciowej na politykę dotyczącą przestępczości zorganizowanej, twierdząc, że stworzyła ona „szerokie pole do popisu dla decydentów politycznych i firm w realizowaniu własnych celów”.¹⁸

Cyberprzestępczość bardzo dobrze ilustruje, w jaki sposób pojęcia przestępczości zorganizowanej, poważnej i międzynarodowej przeplatają się ze sobą, i nie można ich jednoznacznie odnieść do poszczególnych zjawisk przestępczych. Cyberprzestępczość jest bardzo zróżnicowana pod względem powodowanych przez nią szkód i tym samym wagi. Porównajmy na przykład zainfekowanie złośliwym oprogramowaniem, handel narkotykami w darknecie i cyberataki na infrastrukturę krytyczną. Cyberprzestępcy mogą działać samodzielnie, być częścią organizacji lub oferować swoje usługi zorganizowanym grupom przestępczym.¹⁹ Za zapobieganie i zwalczanie cyberprzestępczości odpowiada wiele podmiotów, od wyspecjalizowanych międzynarodowych organów ścigania po małe firmy i prywatnych użytkowników internetu, którzy powinni chronić swoje urządzenia.²⁰ W pewnym sensie internet i opanowanie technologii internetowej przez ludzi zmieniły samą organizację przestępczości: podczas gdy do popełnienia wyrafinowanych przestępstw tradycyjnie wymagany był pewien poziom struktury i organizacji, cyberprzestępstwa i przestępstwa zależne od cyberprzestrzeni coraz częściej popełniane są przez małe i bardzo luźne sieci.²¹

MIĘDZYNARODOWA PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA – MIĘDZYNARODOWE ROZWIĄZANIA ZORGANIZOWANE?

Międzynarodowa przestępczość zorganizowana nie jest czymś, z czym lokalne, a nawet krajowe podmioty mogą sobie poradzić samodzielnie. Wymaga międzynarodowych, skoordynowanych wysiłków w celu skutecznego zakłócania i zapobiegania międzynarodowym operacjom i organizacjom przestępczym. W takiej współpracy międzynarodowej kluczowa jest wymiana i dostęp do informacji. W Europie systemy wymiany danych, takie jak System Informacyjny Schengen (SIS) i platformy współpracy, takie jak europejska platforma multidyscyplinarna przeciwko zagrożeniom przestępstwami (EMPACT), mają kluczowe znaczenie w walce z poważną i zorganizowaną przestępczością międzynarodową.²²

Nie oznacza to jednak, że lokalne podmioty nie mają do odegrania roli w walce z przestępczością zorganizowaną. Widoczny jest pewien konflikt między priorytetami dotyczącymi poważnej i zorganizowanej przestępczości określonymi w cyklu polityki unijnej z jednej strony a priorytetami lokalnymi z drugiej. Powszechnie przyjmuje się, że przestępczość zorganizowana ma charakter międzynarodowy i najlepiej zwalczają ją krajowe lub międzynarodowe strategiczne podmioty wysokiego szczebla, podczas gdy podmioty lokalne powinny koncentrować się na lokalnej przestępczości niezorganizowanej.²³ Od dawna decydenci polityczni bezpodstawnie wysuwają twierdzenia o szczególnym charakterze i stale rosnącym zagrożeniu przestępczością zorganizowaną, co prowadzi do powszechnego przekonania, że „na wyjątkowe zagrożenia przestępczością należy reagować wyjątkowymi środkami”.²⁴ Z kolei podmioty lokalne czasami niechętnie biorą odpowiedzialność za walkę z poważną i zorganizowaną przestępczością.²⁵ Istnieje jednak kilka powodów, dla których taką przestępczością powinny zająć się również podmioty lokalne i regionalne, które mogą znacząco przyczynić się do walki z nią. Przyjrzyjmy się dwóm najważniejszym powodom.

POWÓD 1:

NIE KAŻDA POWAŻNA I ZORGANIZOWANA PRZESTĘPCZOŚĆ MA CHARAKTER MIĘDZYNARODOWY

Jeśli przyjmiemy, że przestępczość zorganizowana jest umyślną działalnością przestępczą wymagającą współpracy wielu sprawców, nie każda zorganizowana przestępczość musi mieć charakter międzynarodowy. Najnowsza ocena SOCTA Europolu szacuje, że 65% wszystkich zorganizowanych grup przestępczych (OCC) składa się z członków o różnych narodowościach, a jedna trzecia składa się z członków tej samej narodowości.²⁶ Według tego samego raportu ponad 70% zorganizowanych grup przestępczych działa w ponad trzech krajach²⁷; innymi słowy jedna czwarta z nich działa tylko w jednym lub dwóch krajach.

Może się wydawać, że to niewiele, ale Europol koncentruje się oczywiście przede wszystkim na przestępczości międzynarodowej. Nietrudno przytoczyć przykłady zorganizowanych grup przestępczych, których działalność ogranicza się do jednego kraju lub nawet znacznie mniejszych terytoriów. Na myśl przychodzą gangi uliczne i gangi młodocianych. Ważną tendencją w UE jest podział zorganizowanych grup przestępczych, prowadzący do wzrostu liczby grup. Te mniejsze grupy coraz częściej przybierają postać gangów ulicznych, które kontrolują określony, stosunkowo niewielki obszar (pod)miejski i rekrutują członków z populacji tego obszaru.²⁸ Oczywiście

mają powiązania z przestępczością międzynarodową, ale ich profil jest przede wszystkim lokalny. Zatem gangi uliczne są często zaangażowane w handel narkotykami i kontrolowanie lokalnego rynku narkotykowego, ale to inne zorganizowane grupy przestępcze są odpowiedzialne za hurtowe dostawy.²⁹ Niektórzy twierdzą nawet, że cała przestępczość zorganizowana zasadniczo ma charakter lokalny, w tym sensie, że przestępczość zorganizowana wywodzi się z lokalnych stosunków handlowych, które są zależne od wspólnych interesów lokalnych.³⁰ Zwracanie należytej uwagi na lokalną przestępczość zorganizowaną ma tę zaletę, że pomaga przenieść punkt ciężkości ze ścigania nieuchwytnych podmiotów międzynarodowych na zapobieganie lokalnej rekrutacji oraz ochronę ofiar i dzielnic.³¹

Zmniejszenie wpływu przestępczości zorganizowanej na społeczności lokalne

Dominujące podejście do przestępczości zorganizowanej skoncentrowane na egzekwowaniu prawa utrwała ideę przestępczości międzynarodowej na wysokim szczeblu, ponieważ koncentruje się na dokładnie tych rodzajach przestępczości. Jednak podejście oddolne, które za punkt wyjścia przyjmuje szkodę lokalną, ujawni, że przestępczość zorganizowana często ma charakter wyraźnie lokalny.

W Wielkiej Brytanii zespół sześciu badaczy zajął się dokładnie tą kwestią w trzech dzielnicach w dwóch miastach.³² Łącznie zidentyfikowali piętnaście zorganizowanych grup przestępczych i miejskich gangów ulicznych. Następnie dochodzenie metodą mieszaną pozwoliło na mapowanie działań grup, ich organizacji, mechanizmów rekrutacji i tego, jak wszystko to odnosi się do polityki kontroli przestępczości.

Większość członków grupy urodziła się i wychowała w mieście, w którym działała. Większość z nich mieszkała w społeczności, w której była aktywna i miała tendencję do przebywania tam, co było sposobem na sprawowanie kontroli. Rekrutacja, często o charakterze przestępczym, miała głównie zasięg lokalny. Kobiety i dziewczęta wykorzystywane przez grupy aktywne w wykorzystywaniu seksualnym były znajdowane lokalnie, ale także dalej. Ogólnie rzecz biorąc, lokalne warunki fizyczne i społeczne były ważnymi czynnikami determinującymi dla lokalnej przestępczości zorganizowanej.

Badacze doszli do wniosku, że problemy z lokalną przestępczością zorganizowaną wymagają lokalnej reakcji wielu organów kierowanych przez lokalny wywiad.

Pełny raport jest dostępny pod adresem: <https://www.police-foundation.org.uk/publication/reducing-impact-organised-crime-local-communities/>

POWÓD NR 2:

CAŁA PRZESTĘPCZOŚĆ ZORGANIZOWANA MA WPŁYW LOKALNY I JEST ZALEŻNA OD LOKALNYCH WARUNKÓW

Cała przestępczość zorganizowana, czy to międzynarodowa czy nie, ostatecznie przejawia się lokalnie. Na przykład laboratorium narkotyków syntetycznych znajduje się w określonej lokalizacji, pobiera energię od określonej firmy, wyrzuca toksyczne odpady w określonym miejscu i w ten sposób stwarza zagrożenie dla społeczności (chemikalia lub ogień).³³ Rynki narkotykowe są powiązane z konkretnymi lokalizacjami, na które wywierają ogromny wpływ: narastająca fala przemocy, nadużywanie substancji, strach przed przestępczością i inne niedogodności, jak wyrzucone igły.³⁴ Zatem nawet jeśli poszczególne etapy procesu (produkcja, handel, sprzedaż) odbywają się w różnych krajach, każdy z nich ma wyraźny wpływ lokalny. Podobnie, ofiary międzynarodowego handlu ludźmi mogą pracować w lokalnej myjni samochodowej.³⁵ Może się również zdarzyć, że zorganizowane grupy przestępcze piorą swoje dochody w różnych krajach, ale istnieje duże prawdopodobieństwo, że pieniądze zostały zarobione głównie na lokalnej działalności przestępczej.³⁶

Jednak lokalny wymiar przestępczości zorganizowanej sięga dalej niż bezpośrednie oddziaływanie przestępstw. Kontakt z innymi przestępcami i zawarcie porozumienia o współpracy mają kluczowe znaczenie dla przestępczości zorganizowanej. Procesy te zależą od kontekstu lokalnego, zarówno pod względem rodzajów miejsc, w których spotykają się przestępcy (środowiska spotkań przestępców³⁷), jak i więzi społecznych, które pomagają przestępcom spotykać współsprawców i stwarzają okazje do popełniania przestępstw (struktura możliwości społecznych³⁸). Inne aspekty kontekstu lokalnego również stwarzają możliwości dla przestępczości zorganizowanej lub mogą ją hamować: konteksty prawny, ekonomiczny, orzecznicy, a nawet geograficzny, w których działają grupy przestępcze, determinują ich dostęp do dostaw, szanse na skuteczne wprowadzenie na rynek nielegalnych towarów i usług, ich możliwości ponownego zainwestowania zysków, a także szanse, że wszystko ujdzie na im sucho. Zaobserwowano na przykład, że rynki narkotykowe w UE znacznie różnią się od siebie w poszczególnych krajach, a nawet w obrębie poszczególnych krajów. Sprzedaż i wykorzystanie żywicy z konopi (haszyszu) są najwyższe w Hiszpanii, której to produkty marokańskie trafiają do UE, natomiast sprzedaż papierosów z przemytu jest na ogół wyższa w regionach o niższych dochodach.³⁹ Wreszcie ZGP są „kulturowo i poznawczo osadzone w kulturze lokalnej”,⁴⁰ której system wartości stanowi tło dla międzypokoleniowego przekazywania przestępczości i rekrutacji.⁴¹

LOKALNE DZIAŁANIA PRZECIWKO POWAŻNEJ I ZORGANIZOWANEJ PRZESTĘPCZOŚCI

Z powyższego wynika jasno, że podmioty lokalne mogą i powinny odgrywać rolę w walce z poważną i zorganizowaną przestępczością. W ich *interesie* leży zwalczanie przestępczości zorganizowanej, ponieważ może prowadzić do wzrostu wiktymizacji, rekrutacji, przemocy i uciążliwości związanych z działalnością przestępczości zorganizowanej, a także do zwiększenia poziomu strachu przed przestępczością.

Scentralizowanie reakcji na przestępczość zorganizowaną na poziomie krajowym, a nawet międzynarodowym doprowadziło do zacieśnienia współpracy organów ścigania ponad granicami, ale prewencyjny i ochronny efekt takich podejść skoncentrowanych na egzekwowaniu prawa jest ograniczony. Dobrze znane strategie odgórne, takie jak strategie podążania za pieniędzmi i aresztowania bossów, nie sprawdzają się, a nielegalne rynki w dużej mierze pozostają niewzruszone (lub się przystosowały).⁴² Policja i władze lokalne są dobrze przygotowane do oceny i mapowania lokalnych nielegalnych rynków i szkód związanych z przestępczością zorganizowaną, ale niestety lokalne wywiady często gubią się w „tsunami informacyjnym”, które przyniosła międzynarodowa współpraca i wymiana informacji.⁴³

Skuteczne zapobieganie przestępczości zależy od szczegółowych analiz problemów z przestępczością, które mogą przeprowadzić jedynie lokalne podmioty.⁴⁴ Dlatego też lokalne doświadczenia i lokalny wywiad powinny odgrywać kluczową rolę w walce z przestępczością zorganizowaną.⁴⁵

Podejście Sofielund

Podejście Sofielund jest doskonałym przykładem multiagencyjnej, społecznościowej inicjatywy na rzecz zapobiegania przestępczości zorganizowanej. Program dotyczy poważnej przestępczości w dzielnicy Sofielund w Malmö; przede wszystkim otwartego rynku narkotykowego, ale także innych związanych z nim problemów, takich jak przemoc (z użyciem broni) i naruszanie porządku publicznego.

Podejście Sofielund obejmuje szeroki wachlarz działań podejmowanych przez lokalne podmioty i zainteresowane strony, w tym lokalny klub piłkarski, związek najemców, firmy i jednostki samorządu terytorialnego, takie jak wydział planowania miejskiego i policja miejska. Współpraca między agencjami przybiera kształt związku wzorowanego na Business Improvement Districts; BID (Dzielnice doskonalenia biznesu). Konkretnie działania obejmują szereg środków sytuacyjnych, takich jak wzmożone patrole i monitoring CCTV, a także szereg inicjatyw z zakresu profilaktyki społecznej skierowanych do młodzieży rekrutowanej lub wykorzystywanej przez przestępczość zorganizowaną.

Badacze monitorowali i oceniali to podejście. Zaobserwowali wyraźny spadek zarówno przestępczości, jak i zmniejszenie poczucia zagrożenia w okolicy.

Podejście Sofielund zdobyło Europejską Nagrodę w Dziedzinie Zapobiegania Przestępczości 2019 r.

Więcej informacji można znaleźć na stronie <https://eucpn.org/document/sofielund-approach>

Ponadto władze lokalne powinny odgrywać aktywną rolę w rozbijaniu i zapobieganiu przestępczości zorganizowanej. Prewencja społeczna i rozwojowa, które z definicji mają charakter lokalny, są ważnymi filarami walki z przestępczością zorganizowaną. Pomagają zredukować rekrutację do zorganizowanych grup przestępczych, zwiększają odporność społeczności na krzywdę i wiktymizację oraz stanowią podstawę skutecznych interwencji policji (np. za pośrednictwem gorących linii).⁴⁶

Jednym ze sposobów działania podmiotów lokalnych, jak również organów krajowych niebędących organami ścigania, jest podejście administracyjne.⁴⁷ Zostało zdefiniowane jako „sposób zapobiegania nadużyciom infrastruktury prawnej poprzez międzyagencyjną współpracę opartą na wymianie informacji i podejmowaniu działań w celu ustanawiania barier”.⁴⁸ Poza tym, że wiele istotnych informacji jest generowanych na szczeblu lokalnym, to władze lokalne powinny również odgrywać kluczową rolę w podejmowaniu i koordynowaniu działań.

Władze lokalne (i krajowe) mogą wykorzystywać swoje uprawnienia regulacyjne do utrudniania działalności przestępczości zorganizowanej. Można to zrobić na różne sposoby. Klasycznym przykładem jest odmowa przyznania koncesji na otwarcie biznesu (bar, salon masażu, restauracja) lub na sprzedaż alkoholu w miejscu, które służyłoby za przykrywkę dla działalności przestępczej. Inspekcje, takie jak inspekcje pracy, inspekcje

dotyczące bezpieczeństwa żywności i bezpieczeństwa przeciwpożarowego to kolejne narzędzia, które można wykorzystać do zakłócania działalności przestępczej.⁴⁹ Przystępczość zorganizowana często wynika z warunków lokalnych i to od władz lokalnych zależy, czy coś z tym zrobią.⁵⁰

Władze lokalne również mają warunki do koordynowania działań przeciwko przestępczości zorganizowanej. Interwencje społeczne wymagają zaangażowania różnych podmiotów lokalnych (np. szkół, pomocy społecznej, lokalnej policji), obywateli i przedsiębiorstw. Prewencja społeczna jest ważna, ponieważ może zmniejszyć rekrutację do zorganizowanych grup przestępczych.⁵¹ Zarządzanie taką współpracą i dostosowanie jej do interwencji administracyjnych wielu agencji, a także zarządzanie działaniami (krajowej) policji i prokuratorów mogłoby być odpowiedzialnością władz lokalnych. Znajdują się w samym centrum tego wszystkiego i zazwyczaj dobrze wiedzą, jak wyglądają problemy z przestępczością zorganizowaną w ich otoczeniu. Jednak nawet w przypadku podejść, które nie są koordynowane na szczeblu lokalnym, działania lokalne często są warunkiem sukcesu. W unijnych kampaniach, jak te, które EUCPN tworzy w ramach EMPACT, podmioty krajowe i lokalne przejmują znaczną część faktycznego rozpowszechniania materiałów kampanii.

WNIOSKI

Przystępczość zorganizowana jest często łączona z poważną i międzynarodową przestępczością. Dominujący pogląd na „międzynarodową przestępczość zorganizowaną” wyniósł przestępczość zorganizowaną na poziom krajowy lub międzynarodowy, gdzie stała się głównym przedmiotem polityki ukierunkowanej na egzekwowanie prawa. Jednak nie każda poważna i zorganizowana przestępczość ma charakter międzynarodowy. Co ważniejsze, przestępczość zorganizowana zawsze ma wpływ lokalny, jeśli chodzi o szkody i rekrutację. W związku z tym najlepszą reakcją na poważną i zorganizowaną przestępczość jest zintegrowane podejście, które łączy zarówno reaktywne działania policyjne, jak i prewencję, i w którym rolę odgrywają podmioty międzynarodowe, krajowe i lokalne. I rzeczywiście władze lokalne mają do odegrania rolę w walce z przestępczością zorganizowaną. Są w uprzywilejowanej pozycji do uzupełniania polityki opartej na egzekwowaniu prawa o podejście zapobiegawcze i ochronne. Władze lokalne często dysponują kluczowymi informacjami na temat problemów z przestępczością zorganizowaną. Mają również idealne warunki do zarządzania partnerstwami wielu agencji. W związku z tym mają potencjał ograniczenia rekrutacji, a także bardzo namacalnych szkodliwych skutków przestępczości zorganizowanej w społecznościach lokalnych.

Przypisy

- 1 Organizacja Narodów Zjednoczonych, UNTOC: Konwencja przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, Nowy Jork, 2000 r., https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XVIII-12&chapter=18&clang=_en.
- 2 Rada Unii Europejskiej, Plan działania na rzecz zwalczania przestępczości zorganizowanej, Bruksela, 28 kwietnia 1997, <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:51997XG0815>.
- 3 Rada Unii Europejskiej, 2008/841/JHA: Decyzja ramowa Rady w sprawie zwalczania przestępczości zorganizowanej, Bruksela, 2008 r., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32008F0841>.
- 4 Rada Unii Europejskiej, konkluzje Rady 15358/10: Tworzenie i wdrażanie cyklu polityki unijnej dotyczącej przestępczości zorganizowanej i poważnej przestępczości międzynarodowej, Bruksela 2010 r.; Europol, cykl polityki unijnej – Empact, <https://www.europol.europa.eu/empact> (dostęp 9 kwietnia 2020 r.).
- 5 P.C. van Duyne i T. Vander Beken, The Incantations of the EU Organised Crime Policy Making, *Crime, Law and Social Change* 51:2 (2009), 261-81, <https://dx.doi.org/10.1007/s10611-008-9153-1>.
- 6 Rada Unii Europejskiej, 9935/16: Konkluzje Rady w sprawie administracyjnego podejścia do zapobiegania poważnej i zorganizowanej przestępczości oraz do jej zwalczania, Bruksela, 2016 r. Sieć to Europejska sieć ds. podejścia administracyjnego w zwalczaniu poważnej i zorganizowanej przestępczości (ENAA): <https://administrativeapproach.eu>.
- 7 Komisja Europejska, COM(2021) 170 final: Strategia UE dotycząca zwalczania przestępczości zorganizowanej 2021-2025, Bruksela, 2021 r.
- 8 L. Paoli and T. Vander Beken, Organized Crime: A Contested Concept, in: L. Paoli (Ed.), *The Oxford Handbook of Organized Crime*, Oxford: Oxford University Press, 2014, 13-31.
- 9 F.E. Hagan, „Organized Crime” and „Organized Crime”: Indeterminate Problems of Definition, *Trends in Organized Crime* 9:4 (2006), 127-37, <https://dx.doi.org/10.1007/s12117-006-1017-4>.
- 10 N. Dorn, The End of Organised Crime in the European Union, *Crime, Law and Social Change* 51:2 (2009), 283-95, <https://dx.doi.org/10.1007/s10611-008-9156-y>; L. Paoli, How to Tackle (Organized) Crime in Europe? The EU Policy Cycle on Serious and Organized Crime and the New Emphasis on Harm, 22:1 (2014), 1-12, <https://dx.doi.org/10.1163/15718174-22012036>.
- 11 Europol, EU Serious and Organised Crime Threat Assessment, The Hague: European Police Office, 2013, 43, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/eu-serious-and-organised-crime-threat-assessment-socta-2013>.
- 12 M. Levi and M. Maguire, Reducing and Preventing Organised Crime: An Evidence-Based Critique, *Crime, Law & Social Change* 41 (2004), 399.
- 13 Rada Unii Europejskiej, 2009/371/JHA: Utworzenie Europejskiego Urzędu Policji (Europol), Bruksela, 2009 r., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=celex:32009D0371>; Parlament Europejski i Rada Unii Europejskiej, Przepisy w sprawie Agencji Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), Bruksela, 11 maja 2016 r., <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=CELEX:32016R0794>.
- 14 COM(2021) 170 final.
- 15 M. Levi, The Organization of Serious Crimes for Gain, in: M. Maguire, R. Morgan, and R. Reiner (Eds.), *The Oxford Handbook of Criminology*, Oxford: Oxford University Press, 2012, 597-8.
- 16 Ibid.; Paoli, How to Tackle (Organized) Crime in Europe? The EU Policy Cycle on Serious and Organized Crime and the New Emphasis on Harm, 3; H. Carrapico, Analysing the European Union’s Responses to Organized Crime through Different Securitization Lenses, *European Security* 23:4 (2014), 611, <https://dx.doi.org/10.1080/09662839.2014.949248>.
- 17 2008/841/JHA, Art. 1.
- 18 J. Janssens and A. De Vos, European Union: Organised Crime Policies, Politics and the EU, in: F. Allum and S. Gilmour (Eds.), *Handbook of Organised Crime and Politics*, Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2019, 437-54.
- 19 R. Leukfeldt (Ed.), *Research Agenda: The Human Factor in Cybercrime and Cybersecurity*, The Hague: Eleven International Publishing, 2017, chapters 4 and 5.
- 20 Ibid., chapter 7.
- 21 A. Lavorgna, Organised Crime Goes Online: Realities and Challenges, *Journal of Money Laundering Control* 18:2 (2015), 158, <https://dx.doi.org/10.1108/JMLC-10-2014-0035>.
- 22 Cf. COM(2021) 170 final.
- 23 Cf. Levi and Maguire, Reducing and Preventing Organised Crime, 402.
- 24 H.-J. Albrecht, Police, Policing and Organised Crime: Lessons from Organised Crime Research, *European Police Science and Research Bulletin* specjalne wydanie konferencyjne nr 2 (2017), 2009, <https://dx.doi.org/10.2825/13491>.
- 25 R. Crocker, S. Webb, M. Skidmore et al., Tackling Local Organised Crime Groups: Lessons from Research Intwo UK Cities, *Trends in Organized Crime* 22:4 (2019), 443, <https://dx.doi.org/10.1007/s12117-018-9335-x>.
- 26 Europol, European Union Serious and Organised Crime Threat Assessment: A Corrupting Influence, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2021, 19, <https://dx.doi.org/10.2813/02362>.
- 27 Ibid.
- 28 M. Riccardi, Soc Infiltration in Europe: An Overview, in: E.U. Savona and M. Riccardi (Eds.), *Mapping the Risk of Serious and Organised Crime Infiltration in Europe*, Milan: Transcrime, 2018, 55-6.
- 29 Cf. Home Office, Working with Young People to Prevent Involvement in Serious and Organised Crime, Practitioner toolkit, London: Home Office, 2021, 4, <https://www.gov.uk/government/publications/help-young-people-avoid-involvement-in-serious-and-organised-crime>; R. McLean, J.A. Densley, and R. Deuchar, Situating Gangs within Scotland’s illegal Drugmarket(S), *Trends in Organized Crime* 21 (2018), 147-71, <https://dx.doi.org/10.1007/s12117-017-9328-1>.
- 30 D. Hobbs, Going Down the Glocal: The Local Context of Organised Crime, *The Howard Journal of Criminal Justice* 37:4 (1998), 407-22, <https://doi.org/10.1111/1468-2311.00109>.
- 31 Crocker et al., Tackling Local Organised Crime Groups, 443.
- 32 Ibid., 433-49. Aby zapoznać się z pełnym raportem z badania, patrz: R. Crocker, S. Webb, S. Garner et al., The Impact of Organised Crime in Local Communities, London: The Police Foundation, 2017, https://www.police-foundation.org.uk/2017/wp-content/uploads/2017/10/oc_in_local_communities_final.pdf.
- 33 EMCDDA and Europol, EU Drug Markets Report, Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2019, 18 and 24.
- 34 R. Lupton, A. Wilson, T. May et al., A Rock and a Hard Place: Drug Markets in Deprived Neighbourhoods, London: Home Office, 2002.
- 35 P. Villettaz, M. Killias, and I. Zoder, The Effects of Custodial Vs. Non-Custodial Sentences on Re-Offending: A Systematic Review of the State of Knowledge, *Campbell Systematic Reviews* 2:1 (2006), zwłaszcza studium przypadku „Donut”, <https://dx.doi.org/10.4073/csr.2006.13>.
- 36 Levi and Maguire, Reducing and Preventing Organised Crime, 401.
- 37 M. Felson, The Process of Co-Offending, *Crime Prevention Studies* 16 (2003), 149-68; M. Felson, The Ecosystem for Organized Crime, HEUNI Papers No. 26, Helsinki: HEUNI, 2006, 9-10.

- 38 E.R. Kleemans and C.J. de Poot, Criminal Careers in Organized Crime and Social Opportunity Structure, *European Journal of Criminology* 5(1) (2008), 69-98, <https://dx.doi.org/10.1177/1477370807084225>.
- 39 von Lampe, Organized Crime in Europe, 9.
- 40 A. Sergi and L. Storti, Shaping Space: A Conceptual Framework on the Connections between Organised Crime Groups and Territories, *Trends in Organized Crime* (2021), 138, <https://dx.doi.org/10.1007/s12117-021-09415-0>.
- 41 A. Sergi, Widening the Antimafia Net: Child Protection and the Socio-Cultural Transmission of Mafia Behaviours in Calabria, *Youth Justice* 18:2 (2018), 149-68, <https://dx.doi.org/10.1177/1473225418791420>; European Crime Prevention Network, Family-Based Crime: Background and Theory of Prevention, Part of the Toolbox on Family-Based Crime, Brussels: EUCPN, 2020, <https://eucpn.org/toolbox-familybasedcrime>.
- 42 C. Atkinson, S. Mackenzie, and N. Hamilton-smith, A Systematic Review of the Effectiveness of Asset-Focussed Interventions against Organised Crime, What Works: Crime Reduction Systematic Review Series No. 9, UK: College of Policing, 2017, https://whatworks.college.police.uk/Research/Systematic_Review_Series/Pages/default.aspx; J.M. Lindo and M. Padilla-Romo, Kingpin Approaches to Fighting Crime and Community Violence: Evidence from Mexico's Drug War, *Journal of Health Economics* 58 (2018), 253-68, <https://dx.doi.org/10.1016/j.jhealeco.2018.02.002>; B. Albrecht, Multicultural Challenges for Restorative Justice: Mediators' Experiences from Norway and Finland, *Journal of Scandinavian Studies in Criminology and Crime Prevention* 11:1 (2010), 210, <https://dx.doi.org/10.1080/14043851003616204>.
- 43 Council of the European Union, 11657/08: Freedom, Security, Privacy: European Home Affairs in an Open World - Report of the Informal High-Level Advisory Group on the Future of European Home Affairs Policy ("the Future Group"), Brussels, 2008; Cf. Levi and Maguire, Reducing and Preventing Organised Crime, 403.
- 44 Levi and Maguire, Reducing and Preventing Organised Crime, 408; Crocker et al., Tackling Local Organised Crime Groups, 443.f
- 45 Albrecht, Multicultural Challenges for Restorative Justice, 216.
- 46 Cf. Levi and Maguire, Reducing and Preventing Organised Crime, 411-3.
- 47 Odnosnie podejścia administracyjnego patrz zasoby udostępnione przez Europejską Sieć ds. Podejścia Administracyjnego (<https://administrativeapproach.eu/>), w tym Trzeci podręcznik UE dotyczący podejścia administracyjnego w Unii Europejskiej, Bruksela: ENAA, 2020 r., <https://administrativeapproach.eu/publications/third-eu-handbook>.
- 48 Ibid., 7.
- 49 Levi and Maguire, Reducing and Preventing Organised Crime, 413.
- 50 Zależności przestępczości zorganizowanej od warunków lokalnych zilustrowano w: E.U. Savona, Infiltration of the Public Construction Industry by Italian Organised Crime, in: K. Bullock, R.V. Clarke, and N. Tilley (Eds.), *Situational Prevention of Organised Crimes*, Portland: Willan Publishing, 2010.
- 51 Levi and Maguire, Reducing and Preventing Organised Crime, 411-2.

Przytoczenie

EUCPN (2021). Pogromcy mitów: Walka z poważną i zorganizowaną przestępczością: współpraca międzynarodowa czy podejście lokalne? Bruksela: EUCPN.

Obwieszczenie prawne

Treść niniejszej publikacji niekoniecznie odzwierciedla oficjalną opinię jakiegokolwiek państwa członkowskiego UE ani jakiegokolwiek agencji lub instytucji Unii Europejskiej bądź Wspólnot Europejskich.

Autorzy/redaktorzy

Stijn Aerts, kierownik ds. badań, Sekretariat EUCPN.

Część projektu „Europejska sieć zapobiegania przestępczości i europejska sieć ds. podejścia administracyjnego Sekretariat — Sekretariat EUCPN” – Sekretariat EUCPN, październik 2021, Bruksela

Przy wsparciu finansowym Programu Unii Europejskiej dotyczącego zapobiegania i zwalczania przestępczości

Komisja Europejska - Dyrekcja Generalna do Spraw Wewnętrznych

Kontakt: www.eucpn.org